

Arvo Iho fotonäitus "Aastaring rannatalus"

■ Filmirežissöör Arvo Iho pildistas kolme aasta jooksul ühe rannatalu elu, töid ja sündmusi. Tema kaamera jäädvustas Kuusalu valla Kasispea küla vanema Teet Kallaste peret, nende elu läbi aastaegade, nii et kujunes pilt aja kulgemisest ja elutervikust. Iho leiab, et tegemist pole üksikute fotode näituse, vaid pigem sidustatud pildireaga.

Näitus sündis Eesti Instituudi ärgitusel, kes soovitas, et Iho jälgiks pikema aja jooksul elu mõnes rannatalus, kus oleksid ema, isa, lapsed, vanavanemad ja koduloomad. Sobiva talu leidis ta peale otsimisi Kasispealt. Leetsa talu on enam kui kakssada aastat vana, kunagi on seal tegutsenud kõrts. Nüüdseks elab talus kaks põlvkonda, vanavanemaid seal ei ole.

Tervikus ei ole tähelepanuta jäänud ka koduloomad ja taimed. Lisaks on näituse integreeritud sama talu perealbumi pilte aastast 1927. Nii on ülesvõtteid kõrvutades võimalik näha, kuidas on elu selles majapidamises 80 aasta jooksul muutunud: sirpide ja vikatitega heinategu 1927. aastast on kõrvuti tänapäevase heinatöoga, kus mehed niidavad Husqvarna võsalõikajaga.

Näitust saavad peretütre kirjutatud lood pereliikmetest ja loomadest ning suguvõsa ajaloo. Maailmafili festivali järel näeb näitust maikuust septembrini Eesti Rahva Muuseumi Raadi mõisa näitusesaalides.

Seminar "Heli kontuurid"

■ 21. märtsil toimub Eesti Rahva Muuseumi näitusemajas rahvusvaheline seminar "Heli kontuurid". Seminari raames peab loengu "Etnograafilised fonograafiad" dr Ernst Karel Harvardi ülikoolist (USA). Loengus käsitleb ta heliuringute üldisi piirjooni ja vaatab, kuidas heli toimib meediumina antropoloogilise teadmise loomisel. Dr Ernst Karel on Harvardi Ülikooli antropoloogiaõppejõud ja sealse filmiuringute keskuse asedirektor. Ta töötab audioprojektides analoogelektronika ja kohahelega (*location sound*), luues töid, mis paiknevad abstraktsiooni ja dokumentaalse vahepeal. Karel teeb koostööd ka video- ja filmitegijatega, tegutsedes helioperaatori ja helidisainerina.

Ernst Kareli loengule järgneb Tallinna helikõnnakute projekti tutvustus. Tutvustatakse helikõnnakuid, mis on sündinud sel talvel Tallinna Ülikooli sotsiaal- ja kultuuriantropoloogia osakonna tudengite ja MoKSi liikmete koostöös. Projekt keskendub "kuulamise" fenomenile, uuries Tallinna linna helipotentsiaali. Järgneb filmihelide kuulamine ja ümarlaud "Heli kaasaegses etnograafilises kinos", mida modereerivad Patrick McGinley (aka Murmer) ja dr Carlo Cubero Tallinna Ülikoolist. Ümarlaual arutletakse selle üle, millist rolli mängivad helid tänapäevases etnograafilises filmis.

Seminari töökeel on inglise keel. Seminar korraldab Eesti Rahva Muuseum koostöös Kultuuriteooria Tippkeskusega.

PILLE RUNNEL

Foto filmist "Matusehooaeg" (Kamerun).

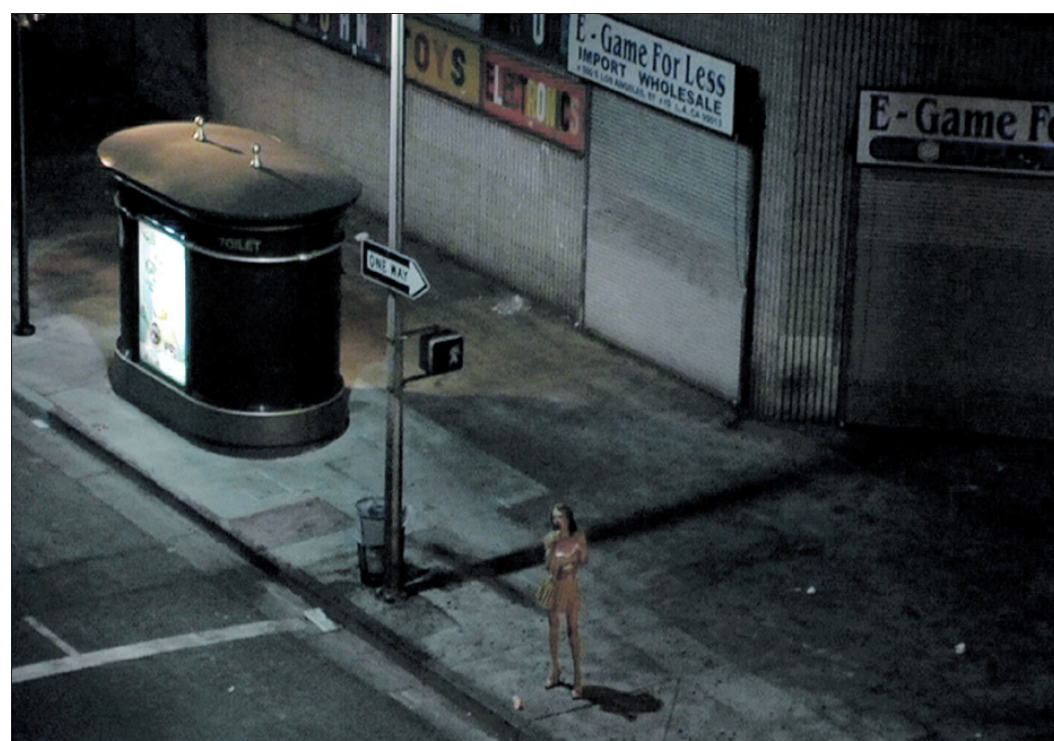

Foto filmist "Laulud Nickelist".

NELJAPÄEV, 17. MÄRTS 2011

NELJAPÄEV, 17. MÄRTS 2011

Foto filmist "Juarke – kuidas Mbouni ühiskonnas poistest mehed saavad". Tavaelus T-särke ja šortse kandvad poisid mäkkuvad rituaali ajaks ebamugavatesse taimsest materjalist seelikutesse.

Luubi ja teleskoobi mõõtu pilguga MAAILMA VALLUTAMA

Sõltuvalt sellest, kas portreeritav teema on lähedane või kauge, igapäevane või ainukordne, tuleb juba kaheksandat korda toimuva Maailmafili festivali külalistel oma pilk teravustada kas luubi või teleskoobi kombel. Programmist leiab filme argielust maailma eri paikades, aga ka globaalset mõõtu küsimustest.

Üheks oluliseks liiniks programmis on kogukondade teema: linnakogukonnad, traditsioonilised kogukonnad, juurtega maas või kindla kodupaigata kooslused – kogukonnad on pidevas, dünaamilises muutumises, alates kadumise äärmisest religioosetset rühmadest ("Linnu tee", "Järgmisel aastal Bombays") või kohalike kogukondadest, mis elavad oma elu ühe küla või linnaosa piires ("Paraad on läinud Villalbast" ja "Kaksteist naabrit").

Paar filmi keskendub kogukondliku elu rituaalsele poolele. "Matusehooaeg" on film, mis on tehtud väljaspoolseisja perspektiivist – välismaalastest filmitegijate leiab ennast kultuuris, kus "surnud ei ole surnud", rännakul läbi Kameruni rõõmsate matusetseremooniate.

Teine film ei oleks aga sündinud, kui filmitegija poleks seisnud kuulund kogukonda, millest ta filmi teeb: "Juarke – kuidas Mbouni ühiskonnas poistest mehed saavad" vaatab filmitegija koduregioonis Kame-

runis meeste ümberlõikamise rituaali. Kogukonna ees võib seista ka küsimusi, mille suurus-est saab aimu ainult teleskoobi mõõtu vaatamisriista kasutades. "Lootusrikas tulevik" on film kaljusest ja põhjamaisest Islandist, kus elu on olnud vaevaline, kuid millest on sellegipoolest viimastel aastakümnetel saanud üks heaoluühiskonda stimboleid. Islandi ühiskond oli aga esimesi, mis maailma raptanud majanduskriisiks kokku kukkus.

Ja mida teevad läbi raputatud, kokku varisenud majandusega islandlased? "Me olime kollapsis, ja ma arvan, et see on hea! Nüüd me saame ehitada üles uue ühiskonna, mis põhineb uut meeli mõtlemisel," ütleb üks filmi tegelastest. See film räägib inimestest, tervest Islandi rahvast kui ühtsest kogukonnast, kes tahaks muuta konsumerismile, krediidile ja võlgadele üles ehitatud süsteemi, mis tarbib ja valitseb maailma, nägemata, et inimesed nn kolmandas maailmas kannatavad.

Üks teemasid, milles antropoloogilise maailma nägemise viisiga filmitegijad end kodus tunnevad, on kultuuriline mitmekesisus – seda nii kultuurilise rikkuse avastamise kui ka kultuuride koostoime üle mõtlemissel.

Üks mõtlemapanevamaid selleteemalisi filme on Maailmafili ehk "Uuestisünd Westfaalias", mille keskseks teemaks on erinevate rühmade koosseisistamine multikultuurses kogukonnas. Hamm-Uentropi provintsi-linnast Saksamaal on saanud Tamili ekshilinduisi pealinn, mille tööstustehaste keskel avati 2002. aastal suurim Tamili hindu tempel Euroopas. Sealt alates eksisteerivad kõrvuti kohalikud väikelinnasakslased oma harjumuspärase eluviisiga, olgu selleks kiirsöögi kohas vorstikesse söömine või traditsioonilised täpsuslaskmisvõistlused, ja hindud, kes austavad oma jumalannat värvi- ja lõhnakate tseremooniate ning iga-aastaste piduliste festivaliga, mis toob linna elustustele 20 000 inimest.

Kui suurlinnade puhul oleme harjunud neid nägema mitmekultuurse sulatuskatlana, siis just väikelinna õhustik toob hästi esile kõrvuti eksisteerivate kultuuride kontrastsuse ja kirjeldavad seda muutust mastaa- pilu ja 21. sajandi alguse Euroopa rahvastikus. Multikultuursesest Euroopas räägib tegelikult ka film

"Tuli, põleta Baabülön" – lugu rastafaridest, kes evakueerusid Londonisse Montserrat' saarel, kuna see oli vulkaanipurse tagajärjel elamiskõlbmatuks muutunud. Montserrat' saare kogukond moodustas ek-siilsil vastu pidamiseks tiheda võrgustiku. Selles filmis portreeritavad muusikud otsivad enda nägu nüüd suures linnas, pannes mängu ka oma spirituaalse identiteedi. On see üldse võimalik? Või on uus elu juba igal juhul üks teine elu? Osa Maailmafili programmi tegeleb meelte ja tajuga, olles oma lähtekohtadelt pisut seotud ka meelte antropoloogia kui akadeemilise dissipliiniga. Viimastel aastakümnetel on akadeemiline antropoloogia

kultuuride võrdlemisest edasi liikunud ja asunud enam tegelena visuaalse, kehalse ja argile kui multisensoorse kogemusega. Kaasaegne antropoloogia on huvitunud meeltega maailma tajumise viisidest. Uurijaid huvitab see, kuidas meeled üks-teist täiendavad kui ka omavahel vastuollu satuvad. Maailmafili vaatame meid "kanaleid" esmaajoonest siiski eraldiseisvatena. Festivali esimesel päeval toimuv rahvusvaheline seminar on pühendatud helile kui sotsiaalse kogemuse vahendamise meediumile. Põhiprogrammist leiab aga filme, kus esiplaanil on kultuuri ja meelte teema. Näiteks filmis "Keeses kokku unistus", kuid ka filmides "NWNH/Uudised eikuski" ja "Lootusrikas tulevik"

on olulisel kohal toit, alates selle kasvatamisest kuni söömiseni. Programmis on ka filmid inimestest, kes on kohanedud maailmaga hoolimata sellest, et nad ei näe või ei kuule. Lood noortest ning lastest filmides "Unistuste rada" ja "Kurtide laste maa" on südamlükk, aga ka intellektuaalselt kaasaaharavad.

PILLE RUNNEL

Festivali tänapäev: Eesti Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Eesti Filmi Sihtasutus, Tartu Linnavalitsuse Kultuuriosakond. Koostööpartnerid: disainistuudio Fraktal, konverentsi- ja kultuurikeskus Athena, kunsti ja sotsiaalpraktikate keskus MoKS, Kultuuriteooria Tippkeskus ja paljud teised.

AJAKAVA

Maailmafili festival 21.03.–27.03.2011

ESMASPÄEV, 21.03.
12:00–16:00 Seminar "Heli kontuurid". Heli-etnograafia ja helidisaini kaasaegses etnograafilises kinos.

TEISPÄEV, 22.03.
10:00–17:00 Eriprogramm: Mark Soosaar, retrospektiiv 18:00 "Matusehooaeg", rež Matthew Lancit, CAN/CMR, 87' 20:00 Festivali avamine; "Hing", rež Kullar Viimne, EST, 58' 22:00 "Unistuste rada", rež Joan Soler, ESP/IND, 84'

KOLMAPÄEV, 23.03.
10:00 "Bunongi sündinud traditsioonide ja muutuste vahel", rež Tommi Mendel, CHE/KHM, 50'; "Kosmosekülalised", rež Alba Mora Roca, COL, ESP, MEX, USA, 26' 12:00 "Luuategija", rež Stefan Scarlatescu, ROM/ROM, 11'; "Sifinja – raudne pruut", rež Valerie Hänisch, GER/SDN, 70' 14:40 "Läbi varjude", rež Catarina Mourao, PRT, 83' 17:00 "Mäng", rež Vladimir Golovnev, RUS, 26'; "Juarke – kuidas Mbouni ühiskonnas poistest mehed saavad", rež Mohamed Salio, NOR/CMR, 52' 19:05 "Fakiri jalgrattad", rež Hamid Ayubi, FRA/AFG, 26'; "Orkaanikütt", rež Ran Mendelson, ISR, 51' 21:15 "Keeses kokku unistus", rež Ernesto Cabellos, PER/BRA, 75'

Foto filmist "Mäng". Fännid.

NELJAPÄEV, 24.03.
10:00 "Linnu tee", rež Klara Trencsényi, Vlad Naumescu, ROM, 56'; "Lennutaja Anna", rež Aigars Lielbārdis, LVA, 14'; "Kõik peale musta", rež Austra Linkeviciute, LTU/GBR, 20' 12:05 "Maja pargis", rež Herclir Bundi, CHE/CHN, 86' 14:45 "Laulud Nickelist", rež Alina Skrzyszewska, USA/GER, 83' 17:00 "Järgmisel aastal Bombays", rež Jonas Parienté, Mathias Mangin, FRA/IND, 55'; "Unistused ja ohvrid", rež Lotte Haase, NLD/PER, 41' 19:30 "Taasünd Westfaalias", rež Melanie Liebbeit, GER, 88' 21:30 "Peatu, kuula, vaata", rež Jorge Pelicano, PRT/CHE, 97'

REEDE, 25.03
10:00 "NWNH/Uudised eikuski", rež Christophe Van Collie, BEL, 64'; "Mälestuste valguses", rež Alyssa Grossmann, GBR/ROM, 39' 12:15 "Varjudest ja meestest", rež Aurélien Foucault, Cédric Quennesson, FRA/CHN, 23'; "Paraad on läinud Villalbast", rež Giuliano Ricci, ITA, 45'; "Gyuri", rež Andrei Dascalu, ROM, 10' 15:00 "Kaksteist naabrit", rež Marianna Economou, GRC, 52'; "Kodu arhitektuur", rež Thorunn Hafstad, ISL, 30' 17:00 "Lootusrikas tulevik", rež Henry Bateman, GBR/ISL, 75' 19:00 "Püha tuli", rež Erik Norkroos, EST/UKR, 49'; "Tuli, põleta Baabülön", rež Sarita Siegel, GBR/MSR, 53' 21:15 "Elu ilma meesteta", rež Luo Yi, GBR/CHN, 27'; "Korraldatud armastus", rež Soniya Kirpalani, IND/UAE, 75'

Foto filmist "Lo väike kuningriik". Nunnad palvetamas.

LAUPÄEV, 26.03.
10:00 "Kivi, kala, jõgi", rež Iban Ayesta Aldanondo, BRA/ESP, 70' 12:00 "Sööpõletajad", rež Piotr Zlotorowicz, POL, 15'; "Õhvikasaar", rež Jelena Demidova, RUS, 65' 14:40 "Tubakas, teed ja rummikub", rež Steef Meyknecht, NLD, 93' 17:00 "Lo väike kuningriik", rež Caroline Leitner, Daniel Mazza, Giuseppe Tedeschi, ITA, 52'; "Unistades Taj Mahalst", rež Nirmal Chander Dandriyal, IND/PAK, 51' 19:15 "Õnnelik lõpp", rež Szymon Zaleski, BEL, 50' 20:15 Festivali lõpetamine 20:30 "Kurtide laste maa", rež Stefano Cattini, ITA, 80'

PÜHAPÄEV, 27.03.
Avatud näitused